

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи реабілітації у військовій медицині

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Спеціальність 227 Терапія та реабілітація

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
фізичної терапії, ерготерапії
Протокол № 1 від “28” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ-2024

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи реабілітації у військовій медицині
Викладач (і)	Аравіцька Марія Геннадіївна
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	mariia.aravitska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Згідно графіка

2. Анотація до дисципліни

Дисципліна "Основи реабілітації у військовій медицині" є важливим компонентом підготовки фахівців у сфері фізичної терапії, ерготерапії та реабілітаційної психології, спрямованим на формування знань, умінь і навичок роботи з військовослужбовцями та ветеранами. Основна мета дисципліни забезпечити студентів теоретичними основами та практичними методиками реабілітації військових, які зазнали фізичних і психологічних травм під час бойових дій.

У межах дисципліни розглядаються такі ключові питання, як організація реабілітаційної допомоги в умовах військових госпіталів, оцінка функціонального стану пацієнтів, фізична та психологічна реабілітація, а також соціальна адаптація ветеранів. Особливу увагу приділено мультидисциплінарному підходу до реабілітації, використанню сучасних технологій і дотриманню етичних стандартів у роботі з військовими.

Здобувачі освіти навчаються розробляти індивідуальні реабілітаційні програми, проводити фізичну терапію та психологічну підтримку, а також здійснювати заходи соціальної інтеграції клієнтів. Дисципліна надає можливість освоїти сучасні інструменти оцінки та контролю стану пацієнтів, включаючи використання технологій віртуальної реальності, мобільних додатків і допоміжного обладнання.

3. Мета та цілі дисципліни

Мета курсу – формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок у сфері фізичної, психологічної та соціальної реабілітації військовослужбовців та ветеранів, які зазнали поранень, травм чи пережили стресові ситуації в умовах військових дій. Результатом вивчення дисципліни є формування професійної готовності студентів до ефективної роботи в умовах військової медицини, надання якісної допомоги військовослужбовцям і ветеранам, забезпечення їх фізичного, психологічного та соціального відновлення.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

Загальні компетентності

ЗК 01. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 02. Здатність аналізувати фізичні, психологічні та соціальні наслідки військових травм і патологій.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати соціально-культурні та психологічні особливості у реабілітаційній практиці.

СК 05. Здатність проводити оцінку фізичного, психологічного та функціонального стану військових пацієнтів.

СК 06. Здатність адаптувати реабілітаційні заходи до специфіки бойових травм.

СК 09. Здатність використовувати інноваційні технології (VR, мобільні додатки, технічні засоби) у реабілітації військових.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами (додаток 3) та документувати отримані результати.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

Програмні результати навчання

ПРН 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі; трактувати отриману інформацію.

ПРН 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності (додаток 4).

ПРН 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в

діяльності.

ПРН 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальні кількість годин	
Лекції		12	
Семінарські / практичні/ лабораторні		18	
Самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	Терапія та реабілітація	4	нормативна

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	Лекції	Лабораторні	Самостійна робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. Основи військової медицини та реабілітації			
Тема 1. Вступ до дисципліни. Основи військової медицини та реабілітації..	2	4	10
Тема 2. Класифікація та особливості бойових травм.	2	2	10
Тема 3. Фізична реабілітація у військовій медицині.	2	2	10
Тема 4. Психологічна реабілітація військовослужбовців.	2	4	10
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Організація реабілітаційного процесу в умовах військових госпіталів.			
Тема 1. Організація реабілітаційного процесу в умовах військових госпіталів.	2	2	10
Тема 2. Інноваційні технології у військовій реабілітації..	2	4	10
Всього	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Робота на парах	Оцінка за контроль самостійної роботи	Оцінка за знання термінології	Екзамен	Разом
40	5	5	50	100

- Оцінювання відповідей студентів на практичних і семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою.
- По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 100-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 0,4, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 40 балів.
- Оцінювання за екзамен відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5.

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на парах (максимально – 40 балів), отриманих балів за контроль самостійної роботи (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 5 балів), оцінки за письмову (додаткову) роботу (написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, зарахування результатів неформальної освіти і т.д.) (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал може скласти 5 балів) і оцінки, отриманої за екзамен (максимальний бал – 50 балів), що в сумі максимально може скласти 100 балів.

- При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, проведення розрахунків, лабораторних робіт, написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, тощо.
- Якщо студент не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу зав. кафедри (за заявою).
- Оцінка за іспит формується із суми відповідей студентів на 3 основні запитання та 2 додаткові (по 10 балів за кожне запитання), або, за вимогою – на основі результатів тестування (максимальна оцінка за тести – 50 балів)

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.

- *70-89 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.
- *50-69 балів* – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.
- *Менше 50 балів* – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

<u>7. Політика навчальної дисципліни</u>	
Письмові роботи	<p>Письмово виконуються контрольні роботи, які проводяться у вигляді тестового контролю рівня знань студентів на паперових носіях (або в системі дистанційного навчання). Під час контрольної роботи студент отримує 25-50 тестів, на розв'язання кожного з яких надається 1 хвилина.</p> <p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою у % правильних відповідей.</p>
Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника □ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. □ Положення про запобігання академічному плагіату Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . □ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. □ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і

	<p><u>помилки у практиках забезпечення академічної доброчесності</u>”.</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається <u>Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.):</u></p> <p>Пропуски семінарських, практичних, лабораторних занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку. Студент зобов’язаний відпрацювати пропущене заняття, щоб бути допущеним до здачі екзамену.</p> <p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується <u>«Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»</u> (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до <u>«Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)</u> – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» <u>«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»</u> - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри спортивно-педагогічних дисциплін студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад,</p>

	конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали <u>«Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</u>
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>«Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</u>

8. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми), таблиці та інше.
Література:	
Основна література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Гулевич О.В. Військова медицина: основи реабілітації. – Київ: Либідь, 2022. – 280 с. 2. Ткаченко А.П. Психофізична реабілітація військовослужбовців: навчальний посібник. – Харків: Основа, 2023. – 310 с. 3. Вареник І.П. Реабілітація учасників бойових дій: медико-психологічні аспекти. – Львів: Світ, 2021. – 270 с. 4. Карась В.І. Фізична та психологічна реабілітація військових. – Дніпро: Моноліт, 2023. – 295 с. 5. Бойко А.Ю. Організація реабілітаційної допомоги у військових госпіталях. – Одеса: Фенікс, 2020. – 250 с. 6. Семененко Н.В. Основи психологічної реабілітації військовослужбовців: навчальний посібник. – Київ: Здоров'я, 2021. – 285 с. 7. Кравченко І.М. Медична та соціальна реабілітація військових. – Харків: Основа, 2020. – 310 с. 8. Гончарук Л.В. Технології фізичної терапії в умовах військової медицини. – Київ: Здоров'я, 2023. – 285 с. 9. Лисенко О.В. Психологічна підтримка та реабілітація військовослужбовців. – Львів: Світ, 2022. – 300 с. 10. Шевчук М.О. Системний підхід до реабілітації учасників бойових дій. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2021. – 290 с. 11. Івашина В.П. Медична реабілітація при бойових травмах. – Полтава: Дивосвіт, 2022. – 275 с. 	
Додаткова література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Шевчук М.О. Посттравматичний стресовий розлад у військовослужбовців: методи психологічної корекції. – Київ: Академпрес, 2022. – 260 с. 2. Мельник О.В. Інноваційні технології у фізичній терапії для військових. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2021. – 320 с. 3. Smith J. Trauma Rehabilitation in Military Settings. – New York: Springer, 2021. – 310 p. 4. Johnson R., Miller T. Psychological and Physical Recovery after Combat 	

- Injuries. – London: Routledge, 2022. – 275 p.
5. Baker A., Wilson D. Handbook of Military Rehabilitation. – Boston: Academic Press, 2023. – 340 p.
  6. Stevens K. Cognitive Behavioral Therapy for PTSD in Veterans. – Cambridge: Cambridge University Press, 2022. – 290 p.
  7. Кравченко І.М. Медична та соціальна реабілітація військових. – Харків: Основа, 2020. – 310 с.
  8. Гончарук Л.В. Технології фізичної терапії в умовах військової медицини. – Київ: Здоров'я, 2023. – 285 с.
  9. Brown L., Hall S. Advances in Rehabilitation Psychology for Veterans. – New York: Routledge, 2021. – 260 p.
  10. Ковальчук Н.П. Психосоціальна підтримка ветеранів і членів їхніх родин. – Львів: Світ, 2023. – 280 с.
  11. Канищева О. П. Масаж та інші засоби відновлення працездатності організму студента : навч. посіб. Харків. держ. акад. фіз. культури. Харків : ХНАДУ, 2014. 123 с.
  12. Нестеренко Т.М., Питомець О.П. Термінологічний словник з масажу. Київ : ТОВ «Козарі», 2018. 80 с.
  13. Філак Я.Ф., Філак Ф. Г. Масаж і нетрадиційний масаж: підручник / Я.Ф.Філак, Ф.Г. Філак - Ужгород. - 2015. - 418 с.
  14. Штефко П, Ковальчук НВ Масаж: Теорія і практика. К.: Молодь, 2003. 203с.

Викладач: Аравіцька Марія Геннадіївна